MEDEDELINGENBLAD

Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam

13e jaargang - nummer 2 september 1991

Inhoud:

Van de voorzitter	41
Restauratie heul Spindersmolen	43
Vanuit het bestuur	45
Wisseling van het bestuur	46
Reacties op het mededelingenblad	49
Langs de deur	51
Pieter de Roovere	57
De Historische Vereniging en Museum de Koperen Knop	59
Giessendamse herinneringen	63
Oproepen	67
Mijmeringen van een Giessendammer	69
Belasting op eikenhout	73
De museumtuin achter de Koperen Knop	74
Vrijwilige bijdragen	76
Aanwinsten depot	76
Volgend mededelingenblad	79

Foto omslag:
De door de Historische Vereniging ingerichte hoepmakerij, achter museum "De Koperen Knop".

© Niets uit dit mededelingenblad mag ter publikatie worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam en/of de met name genoemde auteur.

VAN DE VOORZITTER.

Dat onze vereniging behoort tot de grootste in haar soort, is u wellicht bekend. Onze vereniging is daarnaast qua ledental ook een van de grootste binnen onze dorpsgemeenschap.
Bovendien is de Historische Vereniging een vereniging die de leden heel wat biedt. Helaas maakt nog lang niet ieder lid optimaal gebruik van de mogelijkheden die hem of haar worden geboden.
Ik doel hierbij op het bezoeken van het Historisch Informatie Centrum. Regelmatig worden er bestuursleden benaderd met een of andere vraag. Vaak moet er dan worden geadviseerd eens een bezoek te brengen aan het op zaterdagmorgen tussen tien en twaalf uur geopende Historisch Informatie Centrum op het adres Buitendams 4 te Hardinxveld-Giessendam.
Behalve uw vraag stellen kunt u daar ook "bladeren" in oude plaatselijke kranten (de "Rondom de Giessen"), zoeken in mappen met in totaal duizenden oude foto's of reprodukties daarvan oude foto's, een blik werpen in het dokumentatie-archief, enzovoort.
U bent er van harte welkom.

Dan iets over wat er in de afgelopen tijd zoal is gebeurd. Een niet onbelangrijke beslissing werd genomen toen er in overleg met het bestuur van de Stichting Vrienden van De Koperen Knop werd besloten om de voorbereidingen te gaan treffen voor de bouw van een authentieke boerensmederij. Op het moment dat u dit leest, zijn de procedures voor het verkrijgen van vergunning en het aanvragen van subsidies e.d. reeds van start gegaan.
Het is de bedoeling dat een deel van het werk zal bestaan uit zelfwerkzaamheid. Dat is ook nodig willen wij een beroep kunnen doen op subsidianten. Daarom nogmaals een dringende op-

roep: Wie heeft er volgend jaar - 1992 - tijd en zin om zich (in onderling overleg) in te zetten voor de vereniging? Aanmeldingen graag naar het secretariaat.

Er werd echter niet alleen vergaderd en gepland. Bestuursleden van de vereniging, bijgestaan door enkele vrijwilligers, hebben in de late winter en het vroege voorjaar meegewerkt aan de realisatie van een museumtuin achter Museum De Koperen Knop. Meer daarover leest u elders in dit blad.
Het voorjaar is ook gebruikt voor het inrichten van een originele hoepmakerij achter het museum. Op de museumtuin bevindt zich een schuur, die werd gebruikt als onderkomen voor de schapen, die het gras op de terreinen kort hielden. De schuur is destijds door de heren H.A. de Kok en J.W. Busé gebouwd naar voorbeeld van een echte hoepmakersschuur. Met een enkele ingreep was de schuur omgebouwd tot hoepmakerij, waarna in mei en juni de inrichting volgde.
Tussen de hoepmakerij en de tuin is een kleine ruimte, waar allerlei werktuigen en oude bouwmaterialen hun plaats - gaan - vinden. Hier zijn wat spullen bij die een flinke opknapbeurt nodig hebben. Als u zin hebt bent u van harte welkom. Ook hier geldt: reacties naar het secretariaat.

U ziet dat er van alles gebeurt, vaak zonder dat u er wat van merkt. U ziet veelal alleen het uitkomen van een publikatie, of het verschijnen van een mededelingenblad. Als u er wat meer van wilt zien bent u welkom in het Historisch Informatie Centrum (Buitendams 4) of in Museum De Koperen Knop (Binnendams 6).
Tenslotte wens ik u met dit mededelingenblad veel leesplezier. Ik hoop dat u bijgaande vragenlijst zo goed mogelijk wilt invullen en terugsturen. Alvast heel hartelijk dank.

D.J. de Jong, voorzitter.

RESTAURATIE HEUL SPINDERMOLEN

Lange tijd .beheerste het silhouet van de Spindermolen het beeld langs de zuidelijke Giessendijk. De molen werd gebouwd in 1773 als opvolger van een wipwatermolen.
In de jaren '30 raakte de molen in onbruik en hij werd in 1939 gesloopt tot op de fundamenten.
De voorwatergang werd dichtgemaakt om te voorkomen dat het Giessenwater de polder in zou stromen. De achterwatergang liet men voor wat hij was.

De Spindermolen raakte in de vergetelheid. De weinige wandelaars die op deze afgelegen plaats kwamen, vroegen zich wellicht af waartoe die merkwaardig gemetselde tunnel, die onder de dijk lag, ooit voor had gediend.

Naar mate de tijd verstreek, raakte het metselwerk, waar niemand naar omkeek, steeds meer in verval. Door inwerking van vorst raakten stenen los en boomwortels drongen zich in de ontstane scheuren.
De hierbij afgedrukte foto, gemaakt in 1986, geeft aan dat het met dit laatste, nog zichtbare, overblijfsel van de Spindermolen niet zo best was gesteld.
De heul werd onbetrouwbaar vanwege het gevaar voor instorting.
Het Hoogheemraadschap, dat het beheer voert over de zuidelijke Giessendijk, achtte ingrijpen noodzakelijk, temeer omdat de heul een zwakke plek vormde in de dijk. Omdat het stukje dijk waarin de heul zich bevindt particulier eigendom is, werd contact opgenomen met de eigenaar, de familie Lakeman.
Deze wendde zich tot onze Vereniging om op deze wijze gezamenlijk tot een acceptabel restauratieplan te komen.
Omdat voor het Hoogheemraadschap een solide waterkering een eerste vereiste was, werd be-

sloten de schildmuur en de aansluitende overkluizing tot een diepte van twee meter te restaureren. Daar zou de overkluizing worden dichtgemetseld en het gedeelte daarachter zou worden dichtgestort. De nieuw gemetselde keermuur in de overkluizing zou zwart worden gemaakt zodat hij van buiten af niet zou opvallen. Omdat de schildmuur intussen geheel was verdwenen werd hiervan door onze Vereniging door middel van oude foto's een reconstruktietekening vervaardigd.
Aan de hand van deze tekening vond de restauratie onlangs zijn beslag.
De hierbij afgedrukte foto laat zien dat het resultaat er wezen mag.
Dankzij de medewerking van het Hoogheemraadschap is dit kleine monument van de ondergang gered.

De heul van de voormalige Spindersmolen is gerestaureerd, een fraai stukje dorpsbehoud.

VANUIT HET BESTUUR.

HET STOOMGEMAAL OP DE TV

Oplettende kijkers hebben geruime tijd terug de omslag van onze publikatie "Het stoomgemaal" in het NOS-programma "Het Klokhuis" kunnen zien. De afdeling Rekwisieten van het NOB verzocht ons om medewerking door toezending van dit boekje. Omdat het boekje niet meer verkrijgbaar is, hebben wij een exemplaar uit de zuinig bewaarde "ijzeren voorraad" gehaald.

BRADERIEËN

Op de braderie in Boven-Hardinxveld en op de twee markten in Neder-Hardinxveld, was onze vereniging met een kraam aanwezig. Er is leuk verkocht, met als uiteindelijk resultaat dat er een bedrag van ongeveer 1400 gulden aan de kas van de vereniging kon worden toegevoegd.

WISSELING VAN HET BESTUUR

Na lang wikken en wegen heeft de heer E. van Lopik besloten tussentijds af te treden als bestuurslid. Een besluit dat de overige bestuursleden betreuren, maar respecteren. De heer Van Lopik kwam tot zijn besluit vanwege veel andere drukke werkzaamheden, ook in de vrije-tijd-sfeer.
Een belangrijk onderdeel hiervan betreft zijn vele werk voor Museum De Koperen Knop, waar hij zich bezighoudt met de inrichting en begeleiding van wisselexposities.
Daarnaast blijft hij voor onze vereniging actief op het gebied van de publikaties en de mededelingenbladen. Zijn werk als vormgever en kontaktpersoon met de respektievelijke drukkerijen blijft hij doen. Hiermee neemt hij veel - deskundig - werk uit handen van het bestuur.

Formeel gezien moeten wij tot de eerstvolgende ledenvergadering wachten alvorens wij in de vakature kunnen voorzien. Gezien de vele zaken die het bestuur onderhanden heeft, leek het ons niet juist om tien maanden te wachten met het benaderen van een nieuw bestuurslid.
Wij zijn dan ook zo vrij geweest om de heer R.A. Nederveen te benoemen tot bestuurslid. Een bekrachtiging hiervan vragen wij u op de volgende ledenvergadering.
Onderstaand volgt een lijst van bestuursleden, met hun specifieke functie die zij binnen het bestuur naast hun gewone bestuurslidmaatschap vervullen.

D.J. de Jong — voorzitter
Binnendams 6 — publikaties
3373 AD Hardinxveld-Giessendam
01846-15094

C.D. van Bennekom — vice-voorzitter
Drijverschuit 8 — mededelingenblad
3372 VA Hardinxveld-Giessendam
01846- 11439

W.F. van de Bree-Ooms — secretaresse
Buitendams 77
3371 BB Hardinxveld-Giessendam
01846-14563

J. Dubbeldam — penningmeester
Buitendams 134
3371 BN Hardinxveld-Giessendam
01846-13938

drs. P. den Breejen — ondersteuning redactie
Fruinplantsoen 6
3571 PN Utrecht
030-710863

M.J.A. de Haan — archivaris
Buitendams 4
3371 BL Hardinxveld-Giessendam
01846-16586

T. Hoftijzer — fotorubriek + alg.ondersteuning
Vermeerstraat 51
3362 XT Sliedrecht
01840-12256

J.J. van Houwelingen — excursies + postbezorging + externe kontakten
Rivierdijk 308
3372 BR Hardinxveld-Giessendam
01846-17726

R.A. Nederveen — algemene zaken
Nieuweweg 31
3371 CJ Hardinxveld-Giessendam
01846-17760

Schenkingen aan de vereniging kunt u op zaterdagmorgen tussen 10.00 uur en 12.00 uur brengen in het HIC, Buitendams 4.

DE LEDENVERGADERING

Zo'n 80 aanwezigen genoten tijdens het programma voor de pauze van de dia's, maar vooral van het verhaal van ons lid, de heer drs. S. van Harten. Wij keken achter deuren die voor anderen gesloten blijven. Na afloop werd de suggestie gedaan eens met de heer Van Harten op excursie te gaan. Het bestuur houdt dit in portefeuille. Na de pauze resteerden er nog circa 50 geïnteresseerden, die getuige waren van een opvallend snel verlopende ledenvergadering. Als nieuw lid in de kas-controlecommissie werd de heer B. Versteeg benoemd. Een bedelverhaal van de voorzitter leverde een hogere som op dan we gewend zijn in de "offerbus" aan te treffen. Voor aanwezigheid en giften heel hartelijk dank.

De Spindersmolen te Hardinxveld.

REACTIES OP HET MEDEDELINGENBLAD.

ADHESIEBETUIGING EN VERSJE

De heer C. Huisman (J. Gilleshof 27 te Delft) reageerde op de stellingname uit "Van de voorzitter" inzake de "vernieuwing" van ons dorp. Het op pagina 17 van het vorige nummer afgedrukte opzegversje riep bij hem veel goede herinneringen op.
Hij kende ook het volgende versje:

"Nooit gaat kleine Dries naar school
Of hij vraagt om centen,
En dan koopt hij snoeperij, balletjes of krenten.
Foei wat lelijk van die knaap, ik wil niet met hem spelen,
Want het is wel zeker waar, snoeperij wordt stelen.
Vader werkt met zorg en vlijt om van 't brood te leven,
Zou hij dan dat kostlijk geld aan de snoepvrouw geven.
Neen, ik weer een beter ding, 't geld dat gaat de spaarpot in.
Neen, ik weet een beter ding, 't geld dat moet de spaarpot in.

SCHENKING MEVROUW HANSUM

De speciale aandacht die wij gaven aan de schenking van mevrouw Hansum, was voor haar aanleiding voor een reactie. Ze vond die speciale vermelding heel erg leuk, "nog leuker dan wanneer ze er een hoop geld voor gekregen had".

BLAD "DE HOEPMAKER"

De heer J.P. de Leeuw uit Schoonrewoerd gaf ons een adres waar we mogelijk nadere informatie

zouden kunnen verkrijgen over het in de vorige uitgave gevraagde blad. Helaas bleek men ook daar niet op de hoogte van het bestaan. Wel weten wij inmiddels dat de "Stichting Wilg en Mand" een expositiemogelijkheid heeft in het gemeentemuseum van Nieuwegein.

ARTIKEL TOREN HERVORMDE KERK

De auteur van het in het laatste mededelingenblad van 1990 verschenen artikel over de toren van de kerk op den Dam, kreeg de volgende reactie:
Op pagina 66 wordt gesuggereerd dat de kleine torenklok de halve uren en kwart voor heel aangeeft en dat de grote klok de hele uren en kwart over heel aangeeft.
Die beide "kwarten" moeten echter worden omgewisseld.

KWALITEIT DRUKWERK

Van diverse kanten hoorden wij positieve berichten over de kwaliteit van het drukwerk van het laatste mededelingenblad. Zeker ten opzichte van het vorige blad is de kwaliteit met 100% gestegen. Dit is mogelijk doordat wij gebruik maken van apparatuur van een onzer leden. Ook op deze plaats heel hartelijk dank daarvoor.

"LANGS DE DEUR".

Hebt U zich weleens gerealiseerd wat het inhield om groenteboer te zijn in ons dorp? Stoep op, stoep af. Achterom. Door de schuur. Door de keuken. Bij oude mensen. Bij jonge mensen. Gemakkelijke klanten. Lastige klanten. Ja, een ieder is weer verschillend.
De groentehandelaren waren in ons dorp een bekende verschijning. In het begin van de zestiger jaren waren er ongeveer 15.
In willekeurige volgorde: Teus en Dirk Overgaauw, Janus, Henk en Jacob van Iperen, Adriaan en Gijsbert van Iperen, Rinus van Houwelingen, Jochem van der Plas, Henk en Teus Bongen, Kees de Keizer en Jacob Kroon (Fa. Meywaard), Dirk den Breejen, Ruub van Houwelingen. En op de Nieuweweg zat er nog één, Romijn. Een oudere man met een bakfiets was dat. Op Boven-Hardinxveld zaten dan nog Kamsteeg en Den Breejen. Verder nog wat mensen die thuis zo het een en ander verkochten. De bekendste onder hen was wel Kooy van de Parallelweg met z'n paarsputjes, een oud aardappelras.

Bijna alle groenteboeren hadden een tuinderij in wat nu de "Wielwijk" heet. Een goede polder voor de tuinbouw met z'n zavelgrond. Dit is grond die niet puur uit rivierklei bestaat, maar waar ook zand en veen doorheen zit.
Deze grond is redelijk goed te bewerken, houdt goed vocht vast en heeft toch een voldoende afwaterende werking. Zand alleen slaat gemakkelijk toe, zoals dat heet, zodat het weer opengehakt moet worden om voldoende lucht bij de wortels te laten komen. Klei alleen wordt zo hard als een bikkel bij droogte. En veen alleen blijft nat.
Een combinatie van deze drie is ideaal. Een goed bewerkbare en vruchtbare akker.

's Morgens in alle vroegte naar het land om dat te bewerken. In het voorjaar spitten of ploegen. Nog idealer is in het najaar, dan vriest de grond namelijk stuk, zodat hij in het voorjaar al lekker rul is.
Je moet dan echter geen natte winter hebben, want dan slaat hij juist weer te veel toe. Spitten is wel de beste methode. Maar ook de meest bewerkelijke. Als voorbeeld mijn vader, die ongeveer 750 roe land had.
Eén roe is ± 16m2. Als de grond gemakkelijk stak, kon je ongeveer 1 roe per uur spitten. Wel op volle snelheid. Dat is al zo'n 750 uur spitwerk. Daarnaast had je te sloten. Sloten is de plantengroei die in het water optreedt verwijderen, en deze op het land deponeren, als groenbemesting. Tevens moest men de slootwallen bijhouden. Dit was hoofdzakelijk maaiwerk met de zeis. In ons geval 2 akkers van ongeveer 120 meter is 4 maal 120 meter, met de koppen van de akkers geeft dat zo'n 500 meter maaiwerk.
Dit moest zo'n 3 tot 4 keer per jaar gebeuren. In het najaar baggeren met de beugel.
De sloten moesten een bepaalde diepte hebben (Diepteschouw van het Hoogheemraadschap). Ja, en dan had je nog het uiteindelijke tuinieren. De grond frezen met een motorfrees, rul maken dus. Dan je produkten poten of zaaien. Aardappels, niet meer dan één derde van je land, zodat je wisselteelt toepast. Anders verziek je grond.
Aardappels zijn dan veel vatbaarder voor de aardappelziekte zoals phitoftora. Maar dan ook bonen, kool, sla, andijvie, uien, kroten, e.d.
Tijdens de groei moet enkele malen worden gehakt, zodat het onkruid verdwijnt en tevens de grond weer wat ruller wordt.
Dan de uiteindelijke oogst. Aardappels rooien. Als het meezat een kist van 20 kilo per uur. Sla snijden in alle vroegte, zodat de dauw er nog opzat. Het produkt blijft daardoor langer vers. Zo ook met de andere bladgroenten.
Dat natte van andijvie, spinazie, e.d. is niet

om de wicht wat te beïnvloeden, maar om het produkt mals te houden. Het produkt moet niet te lang staan, want dan gaat het weer smetten, zeg maar rotten. Dus wat je 's morgens sneed, moest wel die dag worden verkocht.
Ook 's avonds was men weer op de akker te vinden, naast vaak verschillende andere sociale verplichtingen. Mijn vader was naast groenteboer penningmeester van een politieke partij en ouderling in de kerk.

En overdag was men dan groenteboer. Zullen we eens een daagje meegaan?
Na het eten, ongeveer 8 uur, wordt de wagen geladen, en vertrekken we richting Gemaal. Onze eerste klant zat binnendijks, vlak bij het Gemaal. Dus trap af, achterom, achterdeur open, en de kreet "groenteboer!". Enig gestommel binnen, en de heer des huizes verschijnt. "Goeie morgen, nog iets nodig vandaag?". "'k zal et effe binne vrage". Wat gemummel binnen, de deur gaat weer open, en de bestelling volgt: "1 kilo spinazie, 5 kilo piepers en een pond bananen". "Verder nog iets meneer?" Neeje, vandaag niet. "'k Zal het even halen". Stoep weer op, afwegen op de auto, stoep af met je handel, weer roepen, je spullen overhandigen, afrekenen. Vaak nog even een babbel over.....
van alles en nog wat, over iemand die gaat trouwen, over het weer, over de geit, over den Dam, over Aart Smit, Driekusje Verschoor, d'n dominee. Kortom over je dorp.
Stoep op, volgende klant. Die zat aan de buitenkant van d'n dijk. Dus korte stoep, aanbellen aan de voordeur. Ach, in grote lijnen hetzelfde verhaal. Volgende klant, een paar honderd meter verderop. Een vrouw die enige kostgangers in huis heeft, die op de "Merwede" werken. Andere gesprekken, andere onderwerpen. Dan nog een paar klanten, en dan naar het lange veer, naar de schepen die daar liggen.
Dat konden er soms wel 8 zijn. Wel wat nodig,

Langs de deur aan het begin van de eeuw.

niets nodig. Als het veel was, pakte je even het karretje van Dekker en Stam. 's Winters was dat op die schepen voor onervarenen best lastig en gevaarlijk. Het ene schip lag diep, het andere was weer leeg, en lag dan ook weer veel hoger. Weer zo'n anecdote. Mijn zus, die toen vader hielp, moest de bestellingen op de schepen wegbrengen. Tussen die schepen lag ook het politiebootje. Dus hoog, laag, hoog.
Eén van de agenten dacht hé leuk, die zal ik even overzetten. Hij zegt dus: "Zal ik je even naar het andere schip brengen?" Goed hoor.
Ze duwt hem de schaal met groenten in zijn knuisten, springt naast hem aan boord, klimt op het andere schip, en wil de schaal met groenten weer aanpakken. De man stond nog steeds op dezelfde plek. Hij had schijnbaar gedacht iets anders over te mogen brengen.

Spannend vonden wij het altijd wel daar. Het was weer eens wat anders dan de "vaste" klanten.
Op deze route namen we altijd ook het eerste gedeelte van de Nieuweweg mee tot de rijksweg.
Op oude foto's uit die tijd zie je de sloot nog, die toenmaals voor de huizen langs liep. Hierin zijn in de loop der jaren heel wat rotte appels, peren en sinaasappelen en dergelijke verdwenen. Kwam je zo'n ding tegen, kon je twee dingen doen.
Ergens op de auto leggen, wat de aantrekkelijkheid van het geheel bepaalt niet bevorderde, of je kon hen kwijt zien te raken.
Vandaar. Als laatste klant tegenover de Nieuwe Kerk had je dan schoenmaker Krol. Voor ons een klant apart. Humoristisch, en je stond gelijk in de schoenmakerij. Leuk om er met je neus bovenop te staan. Van die humor herinner ik me nog het volgende. Op een gegeven moment ging hij ook nieuwe schoenen verkopen. Nou, vader versleet er nogal wat. Dus nieuwe schoenen bij Krol gekocht. We troffen het niet. Na een maand waren de zolen finaal op, en de schoenen vielen van ellende uit elkaar. Kortweg brandhout.
Pa komt bij Krol, en doet in zekere zin zijn beklag. Daar komt dan de man met zijn opmerking: "Ach Ruub, daar is de economie op gebaseerd, we verkopen nog nieuwe!" En dan de manier waarop hij dit zei!

Weer terug naar de Rivierdijk. Op het hoekje aan de buitenkant staat een houten gebouw, waar familie van moederskant woonde. Dan een winkel van, ja van wat eigenlijk. Eerst een schilderswinkel, die verhuisde naar beneden, waar voorheen ome Izak Weppelman woonde.
Ook al een man met veel humor. Ibuiltje is toch veel netter dan Izakje placht hij nogal eens te zeggen.
Ook een leuke van hem: Hij mocht met nog een paar "oudjes" meerijden in een auto. Toen

iedereen zat zei hij: "Rijden maar hoor, het antiek zit erin". In de winkel daarboven zat dan eerst dat schildersbedrijf, daarna een drogisterij. Tevens bleef men schildersbenodigdheden verkopen. Het was voor ons altijd gezellig groenteboeren bij Bets de Jong. In de "witte buurt" een paar klanten. Evenzo in de stoep ernaast waar opa en oma Van Houwelingen woonden.
Heel die rij huizen was van Rijka de Geus, die in de Peulenstraat woonde, toen nog Rivierdijk B. Het was dan zo rond half tien, dus tijd voor een baksie met een koeksie. Eén van de aparte dingen daar was dan weer de zogenaamde plee.
Een hokje buiten, wel inpandig, daarin een zitbank van hout met een deksel in het midden. Lichtte je het deksel op, keek je als het ware in een diepe trechter. Dat was al. Je behoefte verdween dan vanzelf met d'n eb door het rioolstelsel naar de rivier. Buitendijks zat parlevinker Van der Meyden. Toen vader zelf nog jong was, mocht hij wel eens mee. Wat hem daarvan bijgebleven is, was het fabelachtige opsluitingsvermogen van Van der Meyden. De schippersvrouwen namen soms wel dertig tot veertig verschillende dingen. Stond alles al aan boord bij zo'n vrouw, moest van der Meyden de rekening nog opmaken. Hij wist zich dan feilloos al die produkten voor de geest te halen.
Iets verderop lag dan weer binnendijks de lange stoep, wat nu de van Damstoep is. Dat was 2 keer lopen voor soms een kropje sla en een half bosje selderij.
U zult al wel begrepen hebben, dat al die groentehandelaren hun dorp niet in wijken hadden verdeeld, maar door heel het dorp heen ventten. Van de Kaai tot den Bout. Je vervoermiddel had dan ook nogal wat te lijden. De Van Iperens deden het niet voor niets met paarden. Tevens kon men deze dieren op het land inzetten voor de ploeg. De auto had het daar-

integen zwaar te verduren. De motor werd naast nooit warm, kwam bijna nooit op toeren, je moest veel remmen en snelheid was een vrij onbekend begrip.
Bepaald geen positieve tendensen voor het welzijn van je voertuig.
Stilstaand aan je stuur draaien om weg te komen was ook al zoiets. We hebben op een gegeven moment een Opel Blitz gehad waar een kwartslag speling op het stuur zat. Ongelooflijk. Maar ja, wat gaf het; steeds hooguit maar een paar honderd meter rijden, en je was weer bij de volgende klant.

wordt vervolgd

Theo van Houwelingen Rzn.

Onlangs kreeg ik een boekje onder ogen, waarin o.a. aandacht werd geschonken aan het ons bekende schilderij van A. Cuyp, waarop Pieter

de Roovere, ambachtsheer van Hardinxveld staat afgebeeld.
In dit boekje werd onderstaand gedicht opgenomen, wat ik graag aan u doorgeef:

Hoog in het luchtruim geboetseerd
kijkt op zijn paard de man naar voren
maar wijst intussen naar de zalm
die onder hem wordt vastgehouden
door 't knechtje dat daar staat en
naar hem opziet. Het tilt van de zojuist
gevangen vis een kieuw omhoog
zodat de heer, indien hij keek,
een vurig rood zou zien, als van
het mutsje dat de jongen dekt.
Zelf draagt de heer een hoed met pluim
van een verfijnder, maar bestorven rood.
De connaisseur roemt het fluweel
van zijn voorname jas.
Mijn oog
komt niet tot rust, het reist
tussen de ruiter en de jongen,
van de verlopen, nog hautaine
maar dodelijk vermoeide blik
naar dat wijdopene, een schuchter
en toch eindeloos vrij kijken.

Tegen een strook van karig licht
onder het oordeel van de wolken
daagt eind'lijk het besef:
van beiden ben ik de gelijke.

J. Eijkelenboom Pieter de Roovere als ambachtsheer van Hardinxveld
(Aelbert Cuyp) 1988

Aan de hand van "Mijn oog komt niet tot rust", samengesteld door A. Korteweg,
's Gravenhage 1990.

D.J. de Jong

DE HISTORISCHE VERENIGING EN MUSEUM DE KOPEREN KNOP

De afgelopen tijd heeft - weer - een groot aantal van onze leden een bezoek gebracht aan Museum De Koperen Knop. Dat bleek onder andere uit de verbaasde opmerking "maar we zijn toch lid". Die opmerking werd gemaakt als de bezoekers om een entreebedrag werd gevraagd. Deze en andere opmerkingen geven ons als bestuur aanleiding om u nog eens onder de aandacht te brengen dat het museum en onze vereniging twee afzonderlijke organisaties zijn. Wij zijn beide zelfstandig, maar daarnaast werken we (museum en vereniging) op erg veel punten samen.
Het museum is echter een dermate groot "bedrijf" aan het worden, dat wij als bestuur er bijzonder gelukkig mee zijn dat er destijds twee nieuwe stichtingen voor zijn opgericht. Het museum vergt daarnaast veel geld. Dat wordt grotendeels bijeengebracht door de thans meer dan 70 zakelijke sponsors, die elk jaarlijks tenminste ƒ 1.000,-- betalen. Daarnaast zijn er andere inkomsten, die nodig zijn om het museum draaiende te houden. Een deel van die inkomsten wordt gevormd door de toegangsgelden, die het museum vraagt. Een ander niet onaanzienlijk deel komt van de donateurs.
Als u - als lid van onze vereniging - het museum bezoekt, en dat doen veel van u trouw, zo hebben wij gemerkt, dan vraagt men u een entreebedrag.
Wilt u hiervan in de toekomst verschoond blijven dan kunt u donateur worden van De Koperen Knop. Dat kost u minimaal ƒ 15,-- per jaar, waarvoor u met uw inwonende gezinsleden een jaar lang gratis toegang heeft.
Het geschetste probleem vindt kennelijk voor een deel zijn oorzaak in het feit dat onze voorzitter tevens beheerder is van het museum. U mag dit echter niet anders zien dan een

De laatste stokkenschiller van Giessendam, Bart Groeneveld.

toevallige bijkomstigheid, mede ontstaan uit het feit dat onze voorzitter mede-initiatiefnemer was voor de totstandkoming van Museum De Koperen Knop. De gegroeide situatie waarbij onze voorzitter tevens beheerder is, zal binnen afzienbare tijd gaan veranderen. Voor de komende tijd zal het beheerderschap van het museum steeds meer in handen komen van de echtgenote van onze voorzitter. Hijzelf gaat zich meer bezighouden met de algemene coördinatie en met de public relations van het museum.

Uit deze verandering blijkt dat ons museum groeit. Het amateurisme van twee jaar terug heeft inmiddels plaatsgemaakt voor een professionele aanpak. Dat moet ook wel, gezien de aandacht die het museum regelmatig krijgt in regionale en zelfs landelijke - toonaangevende - kranten en week- of maandbladen. Ook radio en televisie schenken regelmatig aandacht aan De Koperen Knop.

De Koperen Knop mag zich dan ook rekenen tot de betere particuliere musea van ons land. Een predicaat dat met hard werken, optimaal samenwerken en vooral luisteren naar (adviezen van) anderen, is verdiend. Vergelijkbare musea bereiken dit stadium pas na 30 of 40 jaar. Bij ons heeft in twee jaar tijd een grote groep vrijwilligers veel liefde in het museum gelegd. In een pand, waar energie in zat. Energie die er in is gebracht door de voormalige eigenaren, de heer en mevrouw De Kok, die gedurende de tijd dat ze er woonden en werkten de voormalige boerderij een niet onaanzienlijke aantrekkingskracht wisten te geven.

Kortom: Het gaat erg goed met Museum De Koperen Knop, ook met ons aandeel daarin. Dat blijkt uit de realisatie van een hoepmakerij. Dat zal ook blijken als we binnenkort gaan aanvangen met de procedures voor de bouw van een (boeren)smederij.

Dit zijn allemaal feiten waar wij als

vereniging trots op mogen zijn. Wij, als Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam, stonden aan de bakermat van het museum. Wat thans rest is een optimale samenwerking. Over de samenwerking zijn onlangs concrete afspraken gemaakt. Een belangrijk punt hierbij was de overeenstemming tot de bouw van een smederij. Wij hadden hiervoor al jaren een bedrag op de begroting. Voorlopig hebben wij er ƒ 25.000,00 voor "gevoteerd". Daarnaast heeft het bestuur van de "Stichting Vrienden van De Koperen Knop" eenzelfde bedrag beschikbaar gesteld. Momenteel wordt hard gewerkt aan subsidieverzoeken. Daarnaast zijn vrijwilligers nodig, die mee willen helpen de smederij te bouwen en in te richten.
Speciale handigheid is meegenomen, maar echt niet noodzakelijk. U kunt zich aanmelden bij het secretariaat. Wij, als bestuur, rekenen op u!

Het bestuur.

GIESSENDAMSE HERINNERINGEN

Ik wil proberen een paar voorvallen te vertellen over Buitendams van ± 80 jaar geleden.
Vooral de ouderen onder ons weten nog wel dat er toen in Buitendams veel hoepmakers waren.
Die deden hun werk in grotere of kleinere schuren, met of zonder til, dat is 2e verdieping. In de grotere schuren werkten verschillende mannen of jongens. Ieder had zijn eigen stelling, dat is een stukje schuur waar hij zijn gereedschap had staan om hoepels te maken.
Nu gebeurde het op een dag dat na het middagmaal, van 12.00 uur tot ± 13.00 uur of korter, een van deze hoepmakers de schuur in kwam met de volgende mededeling:
Mensen ik heb vanmiddag een buitenlands maal op,
Malta aardappels,
Arabische knollen
en Argentijns spek.

Nog een voorval, ook uit Buitendams uit de hoepmakerswereld.
Het was de gewoonte dat de vrouw van de hoepmaker, als het koffietijd was, met een keteltje of iets anders (thermosflessen waren er nog niet) met warme koffie erin naar haar man of zoon ging.
Somwijlen was het nog een eindje lopen, maar als ze flink doorliep was het wel te doen.
Zo er een vrouw die graag een praatje maakte onderweg, wat de man koude koffie opleverde.
Op een keer gebeurde het, dat de vrouw een keer zonder oponthoud bij haar man kwam.
De man schonk zijn kom vol en nam zoals gewoonlijk gauw een paar grote slokken, in de veronderstelling dat hij weer <u>lauwe</u> koffie kreeg. Maar o wee, wat brandde die man z'n mond (vreselijk).

Toen hij wat bekomen was van de schrik en de pijn zei hij:
Altijd wiwauw nou juist kokend.
De rest van zijn betoog (tegen z'n vrouw) zullen wij maar niet vertellen!

GIESSENDAMSE HERINNERINGEN

Weer een jeugdherinnnering die ik aan den lijve heb ondervonden.
Plaats Buitendams.
Tijdstip ± 67 of 68 jaar geleden.
Mijn vader was hoepmaker en werkte op de til bij Gart de Ruyter.
Nu stonden er op de werf aan de Buitengiessen altijd veel hoepenstallen (dat zijn opeengestapelde hoepels in een cirkel trapsgewijs gelegen, dus met openingen omhoog) met een hoogte van somwijlen wel 3 of 4 meter.
Op een middag waren wij daar aan het spelen.
Jongens wij klimmen in de hoepenstal, dan kunnen wij de schepen op de rivier zien, zeiden we tegen elkaar.
Zo gezegd zo gedaan. Wij de hoepenstal in.
Nu had ik er geen erg in dat de bovenste hoepels los lagen. Ik greep, bijna boven gekomen, de bovenste hoepel en viel met hoepel en al naar beneden op de grond (± 3 of 4 meter).
Ik ben naar huis gebracht en zo gauw mogelijk naar de dokter. Maar hoe? Lopen ging niet. Auto's waren er bijna nog niet.
Maar een goede vrouw uit de buurt stelde haar wandelwagentje disponibel.
Ik geloof met moeder, gingen wij naar Dr. v.d. Burg te H'veld. Kaak gebroken was het resultaat van het onderzoek. Dr. v.d. Burg deed er een grote pleister op (na de kaak goed gezet te hebben) en na verloop van tijd is mijn kaak onder Gods zegen en de bekwame behandeling van Dr. v.d. Burg weer geheel genezen.
Litteken nog aanwezig!

Nogmaals Buitendams!

Hoepmakers, het is algemeen bekend, verdienden maar een heel klein weekgeldje.
Nu is mij bekend van een man, hoepmaker zijnde, die ook een functie in één der kleine kerken bekleedde.
Aangezien deze kerkjes geen vaste predikant hadden, die 's zondags voorging, gebeurde het nog al eens dat er dan door de week dienst was.

Het gebeurde een keer dat er in één van de kerken, waar onze hoepmaker een functie had, twee maal in één week een spreker was. De diensten vonden toen 's avonds vroeger plaats dan nu.
Onze hoepmaker moest dus (twee maal) verletten om z'n plicht te doen.
Maar wat was het geval? De man heeft het mij zelf verteld.
Aan het eind van de week had hij evenveel bosjes hoepels gemaakt als normaal, ondanks twee maal verletten!
En geen langere werktijd!

T. van de Minkelis

Een voorval uit de griend, of hoe krijgt men een bijnaam?

Evenals veel hoepmakers, waren er ook nogal wat hakkers in Buitendams.
Dat waren mensen die 's maandagsmorgens vroeg erop uittrokken om het dagelijks brood te verdienen voor vrouw en kinderen.
In dit geval ging de reis naar de griend, in de Biesbosch of elders.
Gepakt en bezakt met diverse spullen, nodig om in leven te blijven. Het verblijf in de griend bestond meestal uit een keet of ark.
Primitief ingericht met altijd een houtkachel om eten te koken, plus koffie, enz. en voor

verwarming. Want hakken geschiedde altijd in het koude jaargetij.
Iedere hakker had ook een grote waardkist bij zich om z'n eten in te bewaren.
Nu gebeurde het op een dag, dat er opeens brand uitbrak, die snel om zich heen greep.
Iedere haastte zich om nog wat te redden. Ook de hakker waar wij het nu eigenlijk over willen hebben. Hij snelde op de keet toe en riep: "Ho vlam, eerst mijn jak en m'n ketel, brandt dan."
Of de vlam geluisterd heeft, is ons niet bekend.
Wel is het bekend dat de man z'n verdere leven met de bijnaam "Ho vlam" genoemd is.

T. van de Minkelis

O P R O E P

Lokomotief
De heer S. van de Straeten
Merwedestraat 64
Hardinxveld-Giessendam

wil graag informatie over een lokomotief (RTM 7).

Verkocht in 1907 aan W.M. van der Hoeven en L. van Houwelingen uit Sliedrecht en Hardinxveld.
Werd vernummerd naar 2 en gesloopt in 1915.

Fabrieksnummer 252, bouwjaar 1881.

Wie heeft een ton met hoepen?
In de inmiddels bij Museum De Koperen Knop ingerichte hoepmakerij wordt door veel bezoekers de vraag gesteld: "Wat is hoep?" of "Wat deed men met die hoepen?"
Om een voorbeeld te kunnen laten zien zijn wij op zoek naar een oude ton, waar nog echte hoepen om zitten.

Misschien heeft u er nog een staan, maar het kan ook dat u een adres weet waar deze tonnen te koop zijn.
Reakties graag naar het secretariaat.

Werkgroep genealogie
De laatste tijd is er in toenemende mate interesse voor het stamboomonderzoek. Mede daarom willen wij nogmaals aktie ondernemen om een "werkgroep genealogie" op te richten. Als u hierin wilt deelnemen, kunt u dit doorgeven aan het secretariaat.

Tovenarij
"Toverij", zoals men plaatselijk placht te zeggen, kwam vroeger nogal wat keren voor. Niet dat er in Hardinxveld of Giessendam voor zover bekend ooit vermeende heksen zijn verbrand, maar toch geloofden de meeste van onze voorouders in allerlei mystieke zaken. De ongeluk brengende zwarte kat is daarvan een goed voorbeeld. Over tovenarij en bijgeloof heeft de heer J.C. Verdonk in zijn bijdrage aan het boek "Hardinxveld en de riviervisserij" het een en ander geschreven. Toch moet er veel meer te achterhalen zijn. Daarom een oproep: Weet u iets over dit onderwerp, schrijf het op en stuur het naar het secretariaat.
Voorlopig alleen om voor het nageslacht te bewaren. Mogelijk doen we er iets mee voor het mededelingenblad en als er voldoende kopy is, wellicht in de vorm van een publikatie.

Winkels en winkeltjes
Al weer enige tijd terug, kregen wij van de heer P. van der Plas een "eerste proeve" van een verhaal van alle winkels en winkeltjes, die Giessendam voor de oorlog rijk was.
Om hierover een publikatie te kunnen samenstellen is er ook informatie nodig over dit onderwerp in Neder-Hardinxveld en Boven-Hardinxveld.

Wie wil hieraan beginnen of zijn of haar medewerking geven? Als u reageert naar het secretariaat, nemen wij met u kontakt op over wat de bedoeling precies is.

Watersnood 1953

In 1993 zal het 40 jaar geleden zijn dat ons gebied - voorzover wij dat kunnen inschatten - voor het laatst met een watersnood te maken kreeg. Eén onzer leden heeft hierover al het een en ander op papier gezet. Wij zoeken echter meer. Verhalen van de watersnood van 1953 en foto's of andere dokumenten. Wie reageert? Wie heeft er evacués uit de Binnenwaard gehad, wie maakte het mee? Enzovoort.
Reakties naar het secretariaat.

De Rokerij te Boven Hardinxveld tijdens de stormvloed van 23 december 1954.

Het nu volgende is een kranteartikel uit De Merwestreek van 9 mei 1968 waarin de heer J. de Geus uit Velsen zijn herinneringen ophaalt aan de mobilisatietijd.
De in dit artikel genoemde heer C. de Jong heeft de aanzet gegeven tot de oprichting van de Historische Vereniging te Hardinxveld-Giessendam.

MIJMERINGEN VAN EEN OUD-GIESSENDAMMER

Vrijdagmiddag 31 juli 1914, om 4 uur begon de kerkklok te luiden, ten teken dat de algemene mobilisatie werd gelast. Met de pas overleden heer C. de Jong stond ik op ons erf aan de Giessenoever, waar genoemde De Jong bezig was een roeiboot te repareren. De gemeenteveld-wachter, G. de Heer, plakte overal het mobilisatiebevel aan, dat voor velen onmiddellijke opkomst in werkelijke dienst betekende.
Het zakboekje vermeldde als station van vertrek het oude station Hardinxveld-Giessendam.
De volgende zaterdagmorgen kon men een lange stoet van militairen, vergezeld van hun familieleden, langs de Parallelweg zich naar genoemd station zien bewegen, waar om half zes een trein de opgeroepenen naar hun bestemmingen zou brengen.

LEVERWORST

De oudere lichtingen, de zogenaamde landweer, vertoonde dikwijls 'n vreemd beeld. Slecht passende uniformen door toegenomen lichaamsomvang maakten nu niet direkt de indruk van paraatheid. Deze lichtingen waren herkenbaar aan de letters L.W. op hun kraag, wat in de volksmond werd aangeduid als leverworst.
Inderdaad verschenen op het eerder genoemde uur twee treinen, één voor de richting Dordrecht en één voor de richting Gorinchem.
Veel onzekerheid bleef voor de achterblijvenden. De gewone treindienst werd niet uitge-

voerd en kort daarna werd een beperkte treinenloop ingesteld.
In dat jaar was ik begonnen de onderwijzersopleiding in Gorkum te volgen. We hadden vakantie, zodat we van deze beperkte dienst weinig last hadden. Doch na de vakantie echter zoveel te meer. Daarover straks.

HAMSTEREN

Inmiddels was de vordering van paarden bij de halte Giessendam-Oudekerk begonnen. Tal van boeren kwamen met hun paarden naar de keuring, waar een commissie de geschikte dieren uitzocht. Ook deze werden naar hun bestemming gevoerd.
De onvermijdelijke beduchtheid voor gebrek aan levensmiddelen deed velen naar het middel van hamsteren grijpen, zodat tal van winkeliers in bepaalde artikelen spoedig 'neen' moesten verkopen, hoewel velen van hen zelf al beperkingen aan hun klanten oplegden.
In die tijd brachten alleen de kranten het nieuws en dit drong niet zo snel door als de tegenwoordige berichtgeving. Men was echter gewend aan dit tempo van nieuwsvoorziening en men kon dus ook het geduld opbrengen om op dat nieuws te wachten. Ik ga stilzwijgend voorbij aan het verloop der berichten over oorlogsverklaringen en bepaal mij slechts tot het vermelden van locale gebeurtenissen.
Ik was destijds een jongen van veertien jaar, dus zal mij het een en ander wel ontgaan zijn.
Wonderlijk was het wel dat sommige gemobiliseerden, vermoedelijk omdat zij dichtbij gelegerd waren, na één of twee dagen weer in hun zaak stonden om de helpende hand te bieden aan hun vrouwen, voor wie voor honderd procent de last van het bedrijf op de schouders viel.

VLUCHTELINGEN

Ik ga ook voorbij aan het op gang komen van de distributie. Ik weet dat niet precies meer.

Voor vele gezinnen waarin de man gemobiliseerd werd, ontstond voor de huisvrouw het nijpend probleem om met de bescheiden kostwinnersvergoeding de eindjes aan elkaar te knopen.
De val van Antwerpen bracht ook in ons dorp de beroering van de komst van een aantal Belgische vluchtelingen, voor wie onderdak gezocht moest worden. Groot was de bereidheid om deze mensen te ontvangen. In de zaal van het toenmalige gebouw "Samenwerking" kwamen velen zich aanbieden voor het verlenen van hulp, en speelden zich ook roerende tonelen af als ouders en kinderen niet in één gezin konden worden opgenomen.
Al eerder heb ik gemeld dat de beperkte treinenloop door ons - dat zijn een schoolkameraad en ik - niet zo erg gevoeld werd.
Dat probleem ging ook wel een rol spelen in de vakantie. Veel treinen reden niet. Wij hadden zeer onregelmatig les, doordat de door mij genoemde opleiding werd gegeven door schoolhoofden en onderwijzers, die dat alleen buiten de gewone schooluren konden doen. Zo eindigden op sommige dagen de lessen om 7 uur 's avonds. Gelukkig was er dan een boot die ons naar huis kon brengen, maar er was wel eens een mankement.
Op een avond bleef de "Quakernaat", op weg naar Gorkum, met machinepech aan de steiger in Werkendam liggen en toen was alleen de trein van half 12 's nachts onze enige uitkomst.

OPA WEERVENTJE

We aarzelden niet om per benenwagen de weg naar huis te aanvaarden, vergezeld door twee andere reizigers, de sigarenmaker Herman Broekhuizen en de militair De Krijger. Langs de stikdonkere kanaaldijk, voor een deel graspad, wezen alleen de seinlichten van de spoorweg ons pad. Later hebben mijn klasgenoot en ik deze tocht nog menigmaal herhaald. Op de kanaaldijk kwamen we altijd een bedelaar tegen, vergezeld door zijn

zwart-wit gevlekt hondje, dat bijna altijd op dezelfde plaats de komst van zijn baas aankondigde. We noemden hem op ons dorp Opa Weerventje, omdat hij altijd voorspellingen deed omtrent het weer. Voorover gebogen, een stok in de hand, een zak op de rug, liep hij na zijn bedeltocht de weg terug naar zijn woonplaats in Gorkum. Bij slecht weer hebben wij de tocht wel over de dijk gemaakt, maar gelukkig werd de treinenloop na enkele maanden weer normaal.
In stille morgen- en avonduren kon men het gedonder van het geschut in Vlaanderen horen.

GROTE MANOEUVRES

Om nu tot de foto te komen. In 1915 werden er grote manoeuvres gehouden. Ook in Giessendam werden militairen ingekwartierd.
Bij de burgemeester hing een bord waarop met krijt stond geschreven, dat aldaar ingekwartierd was de kolonel Gijsberthi Hodenpeyl.
De talrijke ruiters en de vele wagens, kanonnen, enz. gaven een druk verkeer op de weg. Opvallend waren de machinegeweren op wielen met luchtbanden, getrokken door honden. In die

dagen werden we als we van de boot gebruik maakten voor onze tocht naar Gorkum met een boot van Fop Smit tot de aanlegsteiger van het veer van Werkendam gevoerd. Vandaar moesten we door de uiterwaarden voorbij het landspunt van de brug lopen, waarna we met een roeiboot aan boord werden gebracht van een bovenstrooms van de brug liggende andere radarboot van Fop Smit, die ons verder naar onze bestemming bracht. Dat aan boord roeien gebeurde een enkele keer ook aan het oude, het korte veer van Neder-Hardinxveld, als een uitzonderlijk lage waterstand het aanleggen van de boot onmogelijk maakte.
Ik zou nog meer kunnen vertellen over de mobilisatiejaren, maar dat past niet bij het afgedrukte plaatje.

Ik eindig, zoals ik begonnen ben, namelijk met klokgelui. Op een reis per fiets van Hillegom naar Asperen passeerde ik op 1 augustus 1924 om 4 uur in de namiddag het dorp Leerbroek, toen plotseling daar de klok begon te luiden. U hebt het geraden, dat was voor de herdenking, dat het tien jaar geleden was dat de algemene mobilisatie werd bevolen.

BELASTING OP EIKENHOUT?

Begin dit jaar werd onze voorzitter gebeld met de vraag of hij misschien iets wist van een mogelijke belasting op eikenhout. Aanleiding tot de vraag was het feit dat men enkele eeuwen terug de eikenhouten kerkbanken is gaan schilderen. Dit feit werd in verband gebracht met een mogelijke belasting op eikenhout, die kon worden ontdoken door het eikenhout te gaan schilderen.
Als u hiervan iets weet, of als u weet waarom men eikenhouten kerkbanken een verfje ging geven, kunt u kontakt opnemen met het secretariaat.

EEN MUSEUMTUIN ACHTER DE KOPEREN KNOP

Achter Museum De Koperen Knop is in het begin van 1991 een museumtuin aangelegd, waar een aantal historische facetten van ons landschap bijeen zijn gebracht. Geschiedenis bestaat niet alleen uit droge informatie en gebouwen. Er is veel meer te doen op het gebied van de geschiedbeoefening. De realisatie van de museumtuin is hiervan een voorbeeld.

In de tuin kan een rondwandeling worden gemaakt, die eerst voert over een verhoogde kade, die aan beide zijden met knotwilgen is beplant. Links van de kade vindt u achtereenvolgens een door sloten of greppels van elkaar gescheiden snijgriend, een hakgriend (beide aangelegd onder deskundige leiding van de heren G. en J. Stam), een hennepakker (nog zonder hennep), een stuk grasland, wat uit moet groeien tot zogenaamd blauwgrasland, en een rustplaats.
Daar staan enkele banken en kan de bezoeker genieten van het wijdse polderlandschap met in de verte de op zaterdagen draaiende Tiendwegse molen.
Via die rustplaats voert het pad naar een brugje over een binnensloot. De wandelaar loopt daarna over een dijkje door een moeras en heeft daarbij een vrije blik op een zogenaamd stiltegebied, wat voor het publiek niet toegankelijk is, vanwege de vegetatie en de broedplaats voor vogels. De weg terug voert door een hoogstamboomgaard, waar samen met de reeds aanwezige boomsoorten in de loop der tijd een verzameling oude fruitrassen zal worden aangeplant. De bezoeker komt daarna terug op het erf rond de boerderij in de directe omgeving van de hoepmakerij.
Behalve dat hier sprake is van een heel aardige wandelroute, speelt het historische element een belangrijke rol. Het wilgehout van de griend en

de knotwilgen was vroeger voor de boeren van groot belang. Op een boerderij was vroeger heel wat hout en band nodig, voor allerlei doeleinden. Om er enkele te noemen: maken van horden voor de hooiberging, het maken van hekwerken of horden ter afscheiding, het binden van stro en hooi, het maken van bezems, het vervaardigen van manden, staken waar de koeien op stal tussen stonden , bezemstelen, stelen voor hooivorken en nog veel meer.
Het fruit speelde op de boerderij ook een belangrijke rol. De opbrengst van de boomgaard was samen met de bessentuin en de moestuin in eerste instantie bedoeld voor de eigen behoefte. Vandaar ook de grote variëteit aan soorten. Er werd echter ook nog al eens wat fruit of groente weggegeven aan vrienden, kennissen of iemand die een klusje had gedaan.
Een ander uit het verleden terugkerend element is het verhoogde waterpeil in de museumtuin, waardoor moeras en blauwgrasland meer mogelijkheid hebben zich goed te ontwikkelen.

Helaas kwam deze postduivenvereniging moeilijk van de grond. Opgericht in 1923, opgeheven in 1927.

VRIJWILLIGE BIJDRAGEN

Dat u ons nog steeds een warm hart toedraagt, blijkt wel uit het feit dat een aantal van u jaarlijks een fors bedrag aan vrijwillige bijdrage betaalt. Graag zouden wij iedereen die een extra bedrag overmaakt persoonlijk willen bedanken. Het aantal extraatjes dat wij jaarlijks ontvangen, is gelukkig zo groot dat dit onbegonnen werk is.
Vandaar dit misschien wat onpersoonlijk overkomende bedankje. Het is echter niet minder goed bedoeld. Dankzij die extra inkomsten kunnen wij blijven voortgaan met de realisatie van onze doelstellingen.
Nogmaals heel hartelijk dank!

AANWINSTEN DEPOT:

2 enkele schijfblokken
2 dubbele schijfblokken
1 dubbel schijfblok met bronzen schijven
1 dubbel schijfblok (vioolblok)
Deze schijfblokken vormden onderdeel v.d. tuigage v.d. zeilklipper "Nieuwe Zorg".
Schenking van de heer Wervenbos.

1 lange jaeger onderbroek
Schenking van de heer C. den Uil.

1 ballennet
2 eiernetten
1 baggernet
1 fuik met stalen ringen
1 netje, bruin garen met halve klos in centrum
1 klein model van fuik
1 netje of netgedeelte, bruin en wit garen
1 schepnet of fuikgedeelte met houten ring
1 houten spoel met wit garen erop
Schenking van fam. Tukker-de Koning

1 groen geëmailleerd hoog vierkant kacheltje uit de art-deco periode, merk "Zeus"
1 verborgen toilet z.g.n. "stilletje"
1 gietijzeren wafelijzer met bijbehorende kachelring, wafelvorm in model van vijf harten
1 lantaarn voor petroleumlamp, rechthoekig met aan vier zijden glas
1 lantaarn voor kaars, groen met geplooide kap en "ruitjes"
1 grijs geverfde houten mangelbak
1 blank gelakte houten mangelbak met zwart randje
1 unster met weegplanken uit schilderswinkel
Schenking van de heer Jan W. de Jong

1 zilveren legpenning waaraan later een zilveren speld is gesoldeerd om de penning als broche te dragen.
De voorzijde vertoont een godenfiguur zittend op een aambeeld tezamen met nog wat andere attributen o.a. tandwiel, passer, schaal en rol papier.
Op de keerzijde staat de tekst "N.A.B. Dordrecht F.C. 1906" binnen een bladerkrans. De letters N.A.B. staan voor Nederlandsche Aannemers Bond.
Schenking van de heer P. den Breejen

1 houten wasstamper
Schenking van de fam. Rietveld

1 koker van groen karton waarin 12 glazen onderzettertjes
Schenking van de fam. den Breejen

1 geweven omslagdoek in geel-bruin en blauwe tinten
1 fruittest van bruin geglazuurd steengoed met een ornamentband aan buitenzijde

1 wit geëmailleerde schaal of kom op voet met blauw randje langs boven- en onderzijde
Schenking van de heer P. den Breejen

1 zwarte "klepbroek", volgens schenker van ca. 1870
Schenking van de heer D. Brouwer

1 spekton
Schenking van Mevr. T. van de Minkelis

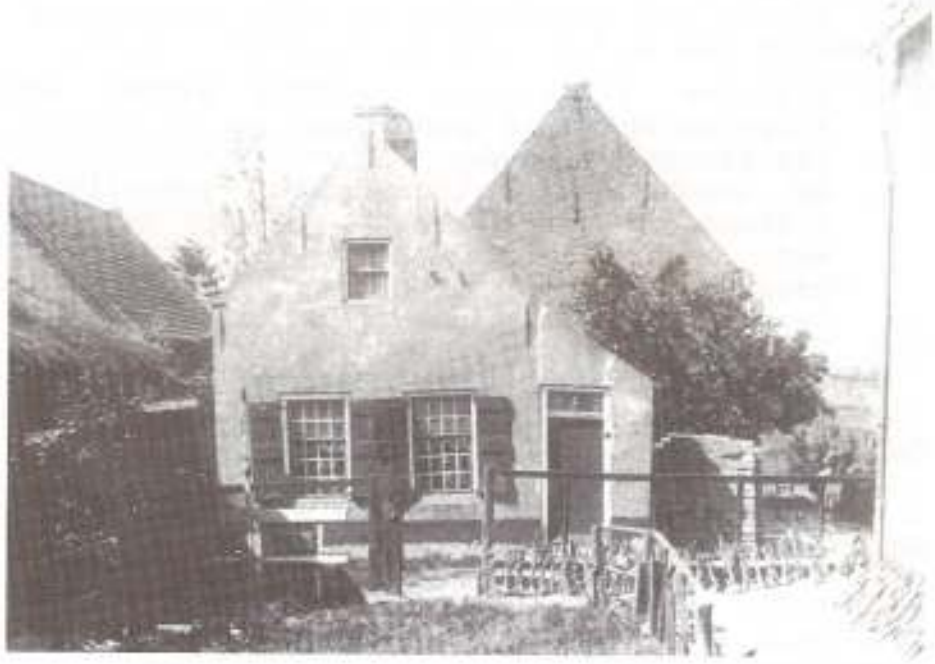

Deze oude boerderij stond eertijds waar de oude kerk van de Gereformeerde Gemeente stond.
Het pand is afgebroken in 1923.

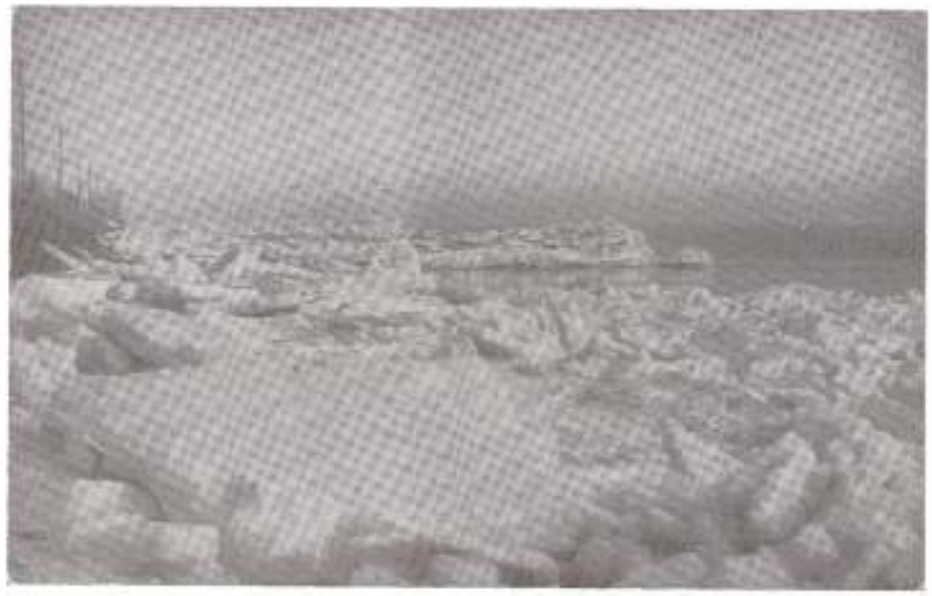

Zou de rivier weer gaan "zitten"?,
of is dat voorgoed verleden tijd?

IN 1991 VERSCHIJNEN ER DRIE MEDEDELINGENBLADEN. DE LAATSTE ZAL AAN HET EINDE VAN DE MAAND DECEMBER VERSCHIJNEN. IN DAT BLAD ZAL AANDACHT WORDEN BESTEED AAN DE VIERING VAN HET KERSTFEEST IN HET VERLEDEN. INDIEN U EEN BOEIEND KERSTVERHAAL WEET VAN VROEGER OF ZICH EEN BEPAALDE GEBEURTENIS KUNT HERINNEREN DAN ZOUDEN WIJ DIT GRAAG VAN U HOREN. REACTIES, LIEFST ZO SPOEDIG MOGELIJK, DOORGEVEN AAN HET SECRETARIAAT. WIJ HOPEN DAT, MEDE DOOR UW MEDEWERKING, EEN BOEIEND BLAD ZAL VERSCHIJNEN.

COLOFON

Secretariaat/redactieadres:
Buitendams 77
3371 BB Hardinxveld-Giessendam
telefoon 01846 - 14563
telefax 01846 - 11589

Redactie en samenstelling:
W.F. van de Bree-Ooms
D.J. de Jong (eindredactie)
C.D. van Bennekom
E. van Lopik
M.J.A. de Haan
A.E. van der Wal (typewerk)

Penningmeester
J. Dubbeldam
Buitendams 134
3371 BN Hardinxveld-Giessendam
telefoon 01846 - 13938

Druk:
Drukkerij Van den Dool, Sliedrecht

Dit mededelingenblad is een halfjaarlijkse uitgave van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam en wordt de leden van de vereniging gratis toegezonden.

De Vereniging telt momenteel ca. 660 leden. De minimum contributie voor 1991 bedraagt *f* 20,00 (tot 18 jaar en ouder dan 65 jaar minimum *f* 15,00). Hogere bedragen zijn welkom.

Donaties aan de Vereniging kunnen worden overgemaakt op gironummer 38.79.669 t.n.v. de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam onder vermelding van "donatie".